
Crowdfunding pohledem ČNB

Petr Gavlas, Aleš Smutný

27. října 2021

Obsah prezentace

1. Regulace finančního crowdfundingu

- Prováděcí technické standardy
- Q&A ESMA
- Vymezení služby skupinového financování
- Působnost nařízení
- Výjimky z působnosti nařízení
- Adaptace nařízení v ČR
- Povinnost získat povolení ČNB a návazný reporting

2. Souvislosti z pohledu regulace finančního trhu

- Zákon o bankách (ZoB) – černá banka
- Zákon o investičních společnostech a fondech (ZISIF) – pokoutný fond
- Zákon o podnikání na kapitálovém trhu (ZPKT) – poskytování investičních služeb
- Zákon o platebním styku (ZPS) – poskytování platebních služeb
- Zákon proti praní špinavých peněz (AML)

3. Další problematická témata

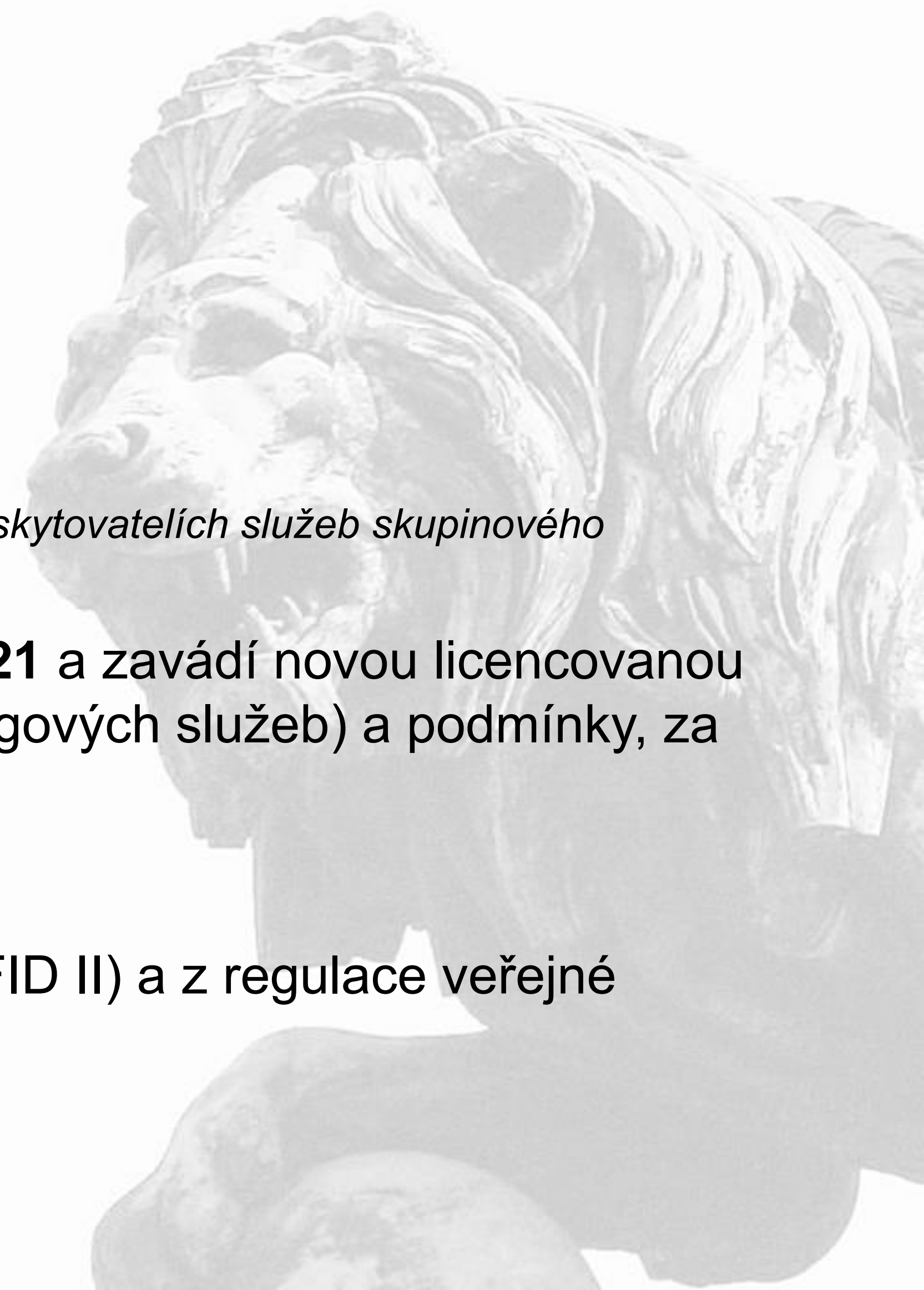
1. Regulace finančního crowdfundingu

- finanční crowdfunding není v ČR (zatím) regulován

Na evropské úrovni - **NAŘÍZENÍ O CROWDFUNDINGU**

(nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 ze dne 7. října 2020 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky a o změně nařízení (EU) 2017/1129 a směrnice (EU) 2019/1937)

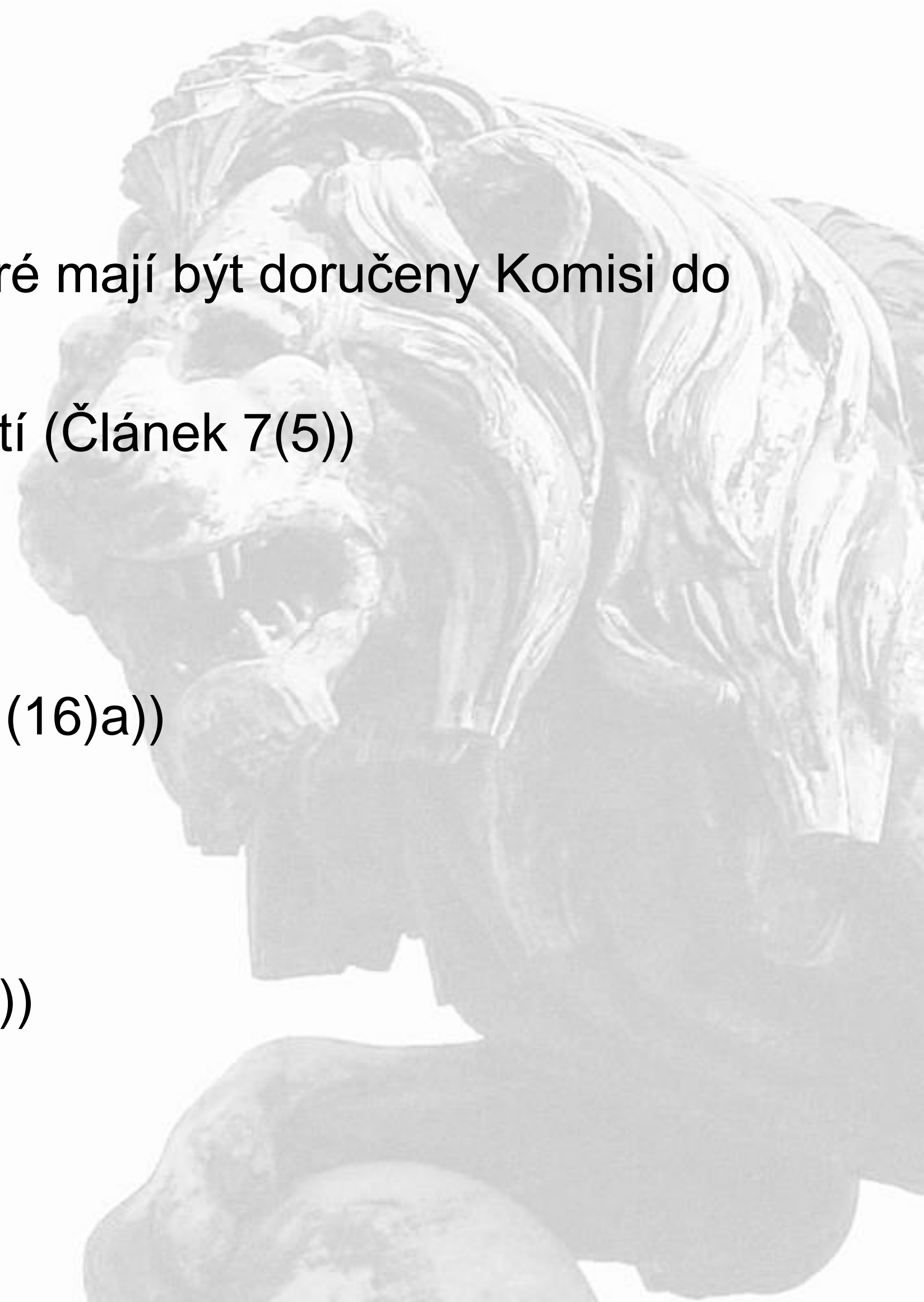
- unijní úprava finančního crowdfundingu bude aplikovatelná od **10.11.2021** a zavádí novou licencovanou kategorii poskytovatelů služeb skupinového financování (tj. crowdfundingových služeb) a podmínky, za jakých je možné tyto služby poskytovat
- Roční přechodné období
- koncipováno jako výjimka z režimu poskytování investičních služeb (MiFID II) a z regulace veřejné nabídky cenných papírů (nařízení o prospektu)

Prováděcí technické standardy (1)

ESMA – veřejná konzultace ESMA – únor až květen 2021 – RTS a ITS, které mají být doručeny Komisi do 10. listopadu 2021

- RTS 1 – Požadavky, standardní formáty a postupy pro vyřizování stížností (Článek 7(5))
- RTS 2 – Pravidla pro střet zájmů (Článek 8 (7))
- RTS 3 – Plán kontinuity činnosti (Článek 12 (16) b))
- RTS 4 – Formuláře, šablony a postupy pro žádost o povolení (Článek 12 (16)a))
- RTS 5 – Výpočet míry selhání (Článek 20 (8))
- RTS 6 – Vstupní test a simulace schopnosti nést ztrátu (Článek 21(8))
- RTS 7 – Dokument s klíčovými informacemi pro investory (Článek 23 (16))

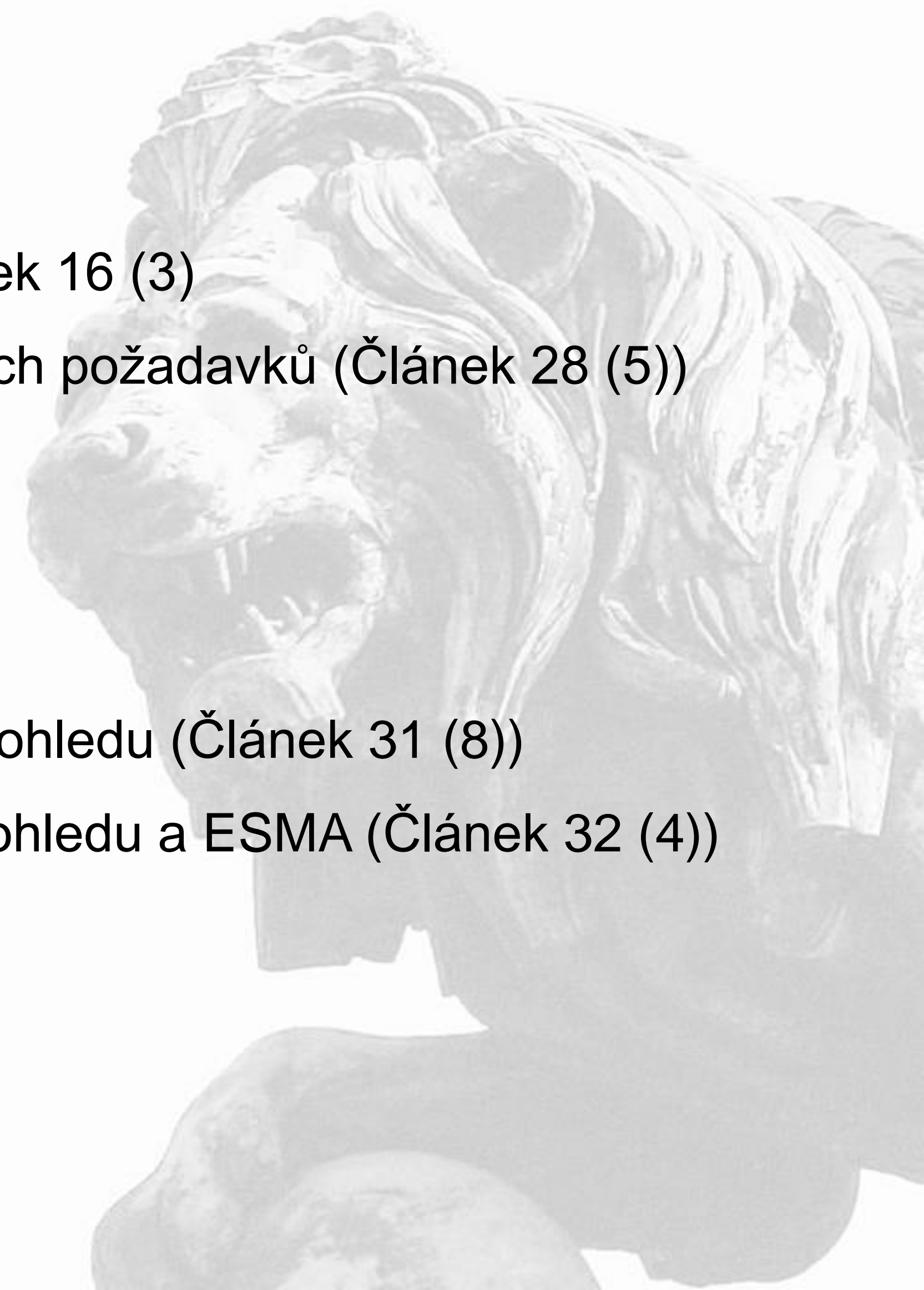

Prováděcí technické standardy (2)

- ITS 1 – formuláře a postupy pro roční podávání seznamu projektů (Článek 16 (3))
- ITS 2 – Zveřejňování vnitrostátních předpisů týkajících se marketingových požadavků (Článek 28 (5))

Další RTS a ITS, které mají být Komisi doručeny do 10. května 2022

- RTS 8 – výměna informací mezi orgány dohledu (Článek 31 (8))
- ITS 3 – formuláře, vzory a postupy pro výměnu informací mezi orgány dohledu (Článek 31 (8))
- ITS 4 - formuláře, vzory a postupy pro výměnu informací mezi orgány dohledu a ESMA (Článek 32 (4))

Prováděcí technické standardy (3)

EBA – Veřejná konzultace od června do září 2021 – RTS, které má být Komisi doručeno do 10. listopadu 2021

- RTS 1 – individuální správa portfolií úvěru (Článek 6 (7))

Další RTS, které má být Komisi doručeno do 10. května 2022

- RTS 2 – hodnocení úvěrového rizika a ocenění úvěru (Článek 19 (7))

Final Report

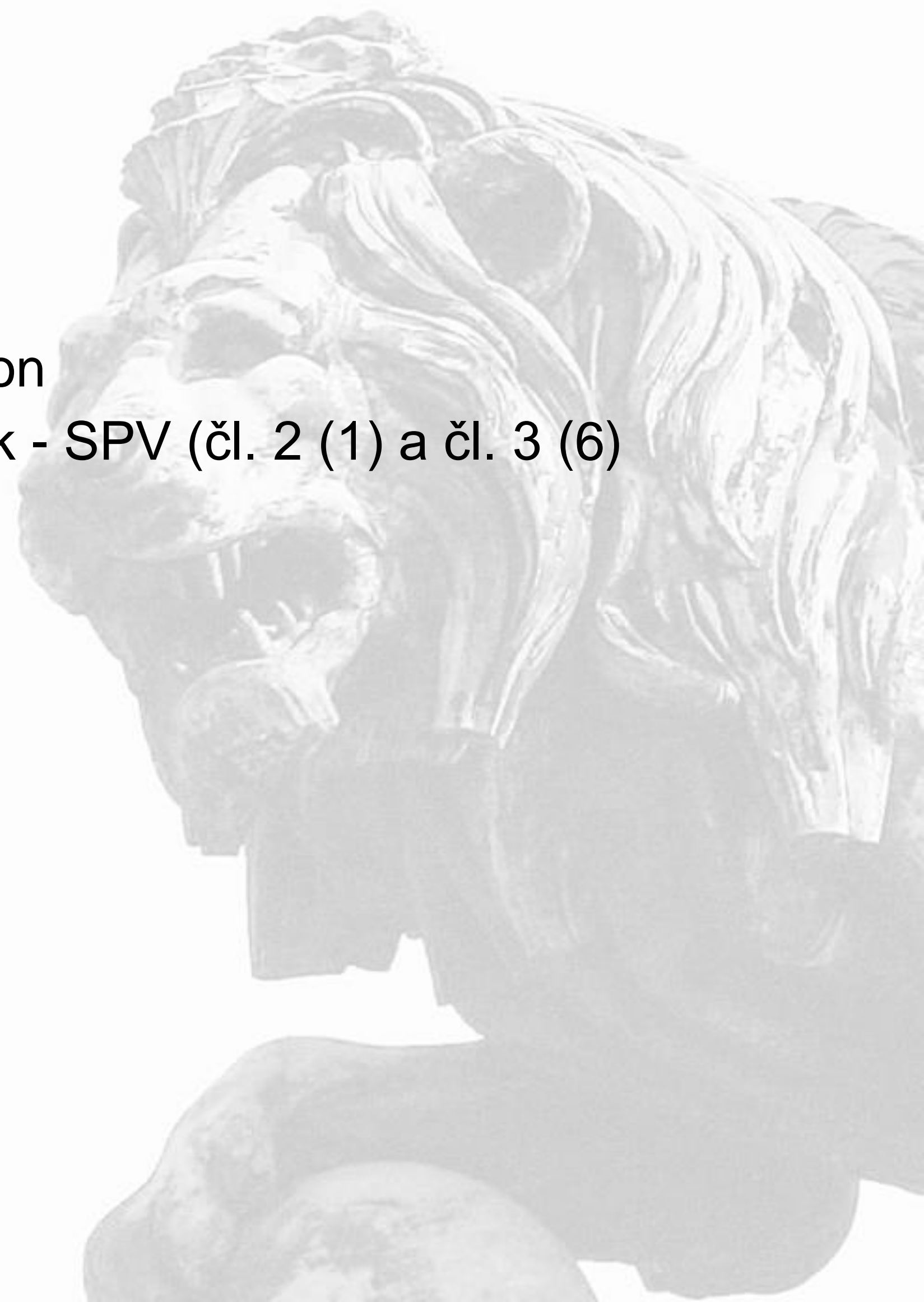
- ESMA
- EBA

Q&A ESMA

<https://www.esma.europa.eu/questions-and-answers>

- Q&A on European crowdfunding service providers for business Regulation
 - 5 otázek a odpovědí k problematice zvláštních účelových jednotek - SPV (čl. 2 (1) a čl. 3 (6))
- Další se chystají
 - aktuálně k dokumentu s klíčovými informacemi pro investory

Vymezení služby skupinového financování

= párování zájmů investorů a vlastníků projektů na financování podnikání prostřednictvím využití platformy skupinového financování, které zahrnuje kteroukoli z těchto činností:

- I. umožnění poskytování úvěrů;*
- II. veřejné nabízení převoditelných cenných papírů (tj. investiční služby umístování převoditelných cenných papírů a nástrojů bez pevného závazku převzetí a přijímání a předávání pokynů klientů týkajících se těchto převoditelných cenných papírů a nástrojů).*

Působnost nařízení

- V případě úvěrového crowdfundingu je působnost nařízení omezena na situace, kdy platforma pouze umožňuje investorům a vlastníkům projektů uzavírání úvěrových smluv, aniž by v kterémkoli okamžiku jednala jako věřitel vlastníka projektu.
- Do působnosti nařízení spadnou crowdfundingové platformy, kdy je úvěr materiálně poskytnut investorem přímo nebo za účasti crowdfundingové platformy jednající jako nepřímý zástupce investora (komisionářský vztah), kdy platforma nevystupuje při poskytnutí úvěru na vlastní účet a riziko.
- Tzn. jsou vyloučeny případy, kdy je úvěr poskytnut platformou na vlastní účet a riziko a následně je právo na výnos, stejně jako riziko plynoucí z poskytnutého úvěru, přeneseno na předem neomezený okruh úvěrujících investorů, kteří jako protiplnění za svoji investici získávají právo participovat na poskytnutých úvěrech.

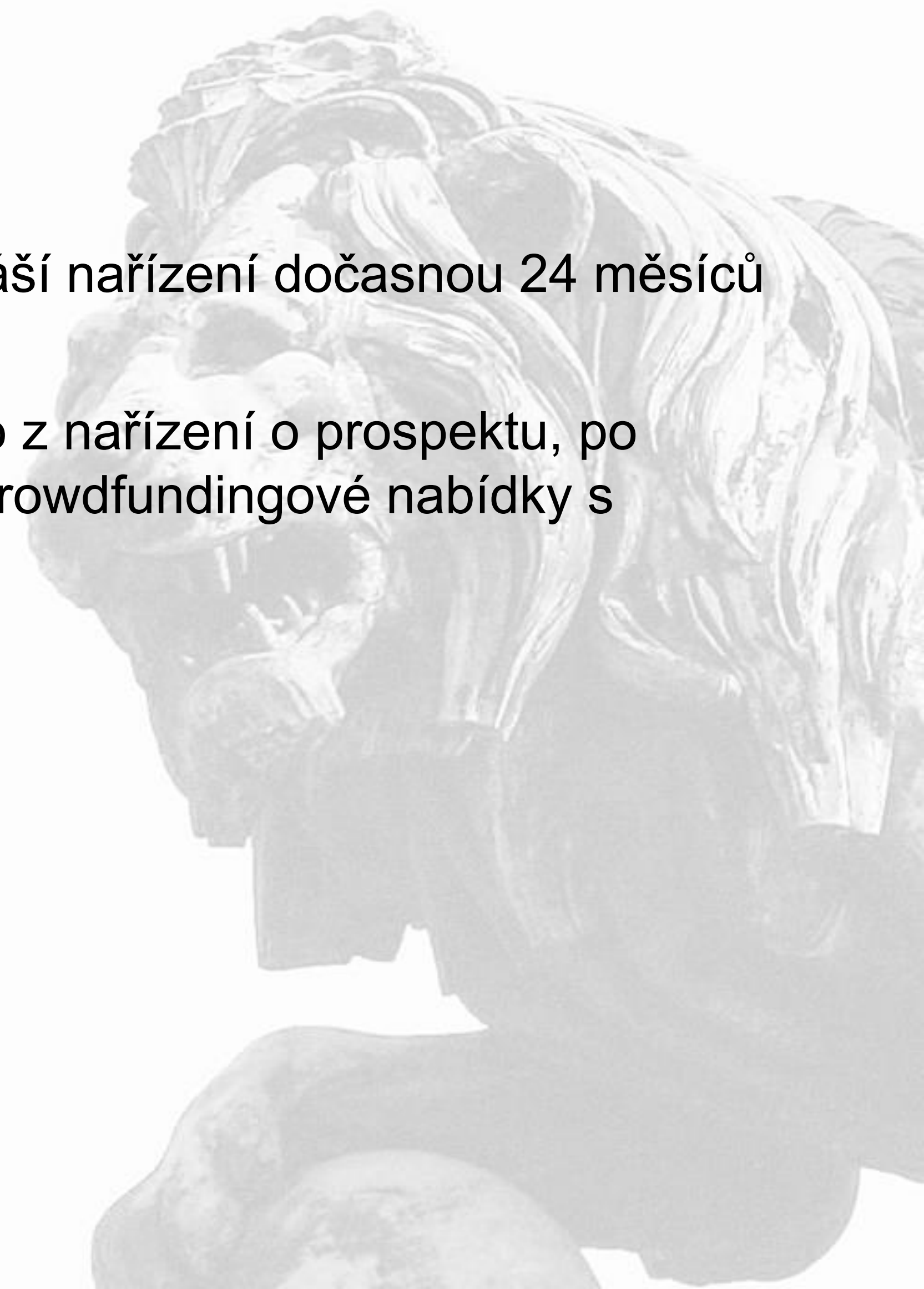
Výjimky z působnosti nařízení (1)

- crowdfundingové služby poskytované vlastníkům projektů, kteří jsou spotřebiteli
 - 30. června 2021 – Návrh směrnice o spotřebitelských úvěrech – revidovaná pravidla pro poskytování spotřebitelský úvěrů
 - Novinkou bude rozšíření působnosti na platformy skupinového financování
- jiné služby související s crowdfundingovou službou, které jsou poskytovány v souladu s vnitrostátními právními předpisy
- crowdfundingové nabídky s protiplněním vyšším než 5 000 000 EUR (tzn. kryto pouze financování do výše 5 000 000 EUR na 1 projekt za 12 kalendářních měsíců). Lhůta 12 měsíců se bude počítat na klouzavé bázi a pouze v rámci dosahu působnosti nařízení, tedy v EU.

Nařízení nedopadne ani na modely zahrnujících zprostředkování finančních pohledávek, včetně postoupení nebo prodeje pohledávek z úvěrů investorům, kteří jsou třetí stranou, prostřednictvím platformy skupinového financování.

Výjimky z působnosti nařízení (2)

- V návaznosti na limit de minimis stanovený nařízením o prospektu, přináší nařízení dočasnou 24 měsíců trvající výjimku pro členské státy uplatňující její výši pod 5 mil. eur.
- Vzhledem k tomu, že ČR uplatňuje limit ve výši 1 mil. eur plynoucí přímo z nařízení o prospektu, po dvouleté období trvání výjimky se tedy v ČR nařízení uplatní pouze na crowdfundingové nabídky s protiplněním nepřesahujícím tento nižší limit.
- Limit se vztahuje jak na investiční, tak i na úvěrový crowdfunding.

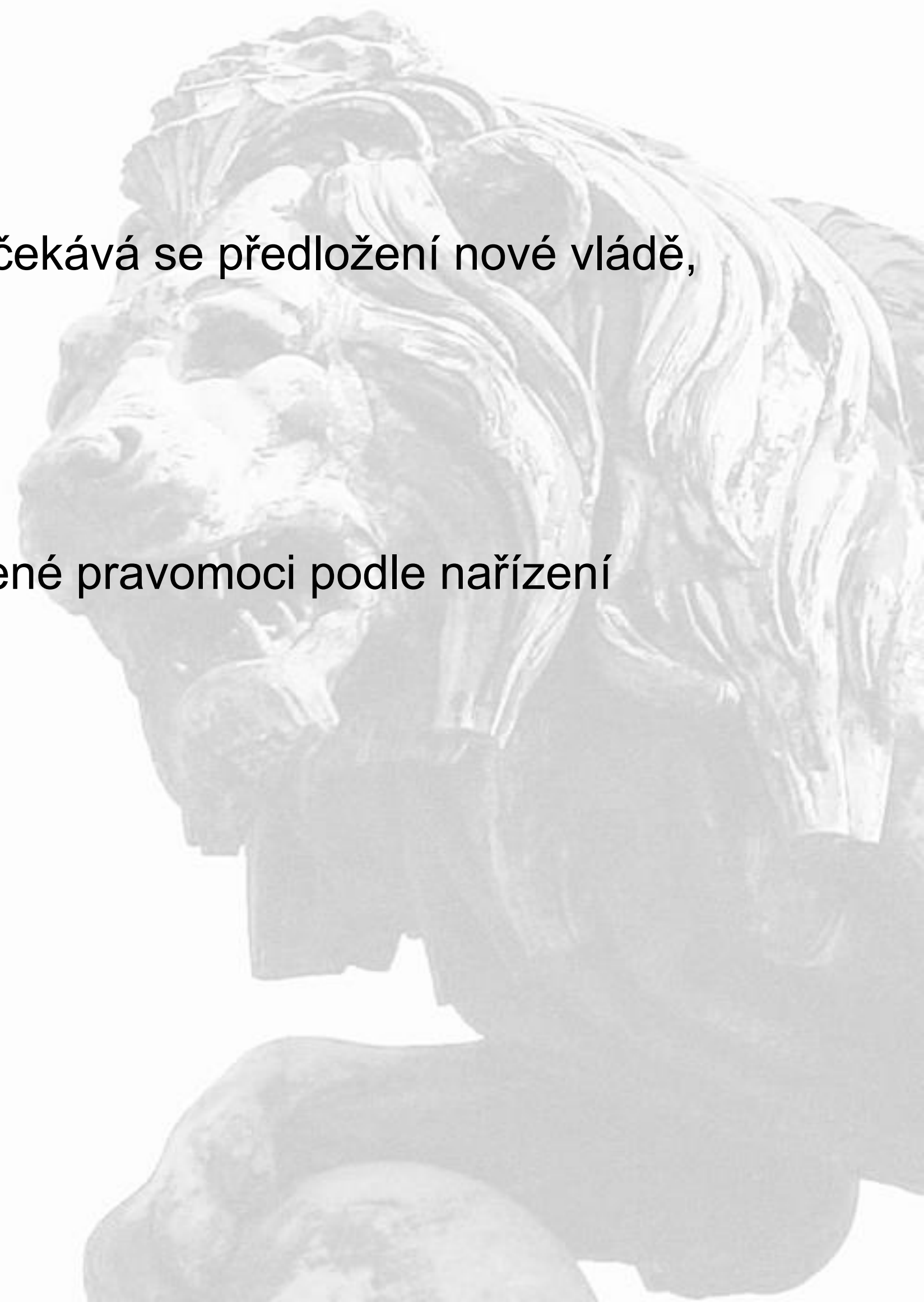

Adaptace nařízení v ČR

- návrh zákona (sněmovní tisk č. 1117) nebyl v rámci legislativního procesu přijat, očekává se předložení nové vládě, pravděpodobně proběhne opětovně i meziresortní připomínkové řízení
- předpoklad schválení Q2 či Q3 2022

Hlavní důsledky

- ČNB nebude včas určena jako příslušný orgán dohledu a tedy nebude mít příslušené pravomoci podle nařízení
- možnost neformální konzultace s ČNB
- v rámci řízení se bude v maximální míře postupovat podle návrhů RTS a ITS
- ČNB připraví vyhlášku k informačním povinnostem (roční)

Povinnost získat povolení ČNB a návazný reporting

- k provozování crowdfundingové platformy nutnost získat povolení ČNB pro nabízení crowdfundingových služeb v rámci celé EU
- požadavky na poskytovatele crowdfundingových služeb obdobné požadavkům zákona o platebním styku na poskytovatele platebních služeb malého rozsahu (např. poskytnutí podrobných informací o společnosti, prokázání kvalifikovanosti dotčených osob, zpracování analýzy rizik atd.)
- poskytovatelé crowdfundingových služeb v působnosti nařízení mají na získání povolení 1 rok od aplikace nařízení (tj. do 10.11.2022), poté bez povolení nebudou moci zveřejňovat nové crowdfundingové nabídky
- následně povinnost poskytovatelů crowdfundingových služeb každoročně poskytovat ČNB seznam projektů, vlastníků projektů a investorů financovaných prostřednictvím dané crowdfundingové platformy
- ČNB plánuje zavést informační povinnost v části týkající se plnění obezřetnostních požadavků

2. Související legislativní otázky

Činnost crowdfundingové platformy by za určitých okolností mohla naplňovat i znaky jiných regulovaných služeb

- černé banky
- pokoutného fondu
- poskytovatele investičních služeb
- poskytovatele platebních služeb
- praní špinavých peněz

ZoB – černá banka (1)

- **Povolení** udělené dle nařízení poskytovatelům crowdfundingových služeb, kteří nedisponují povolením k činnosti úvěrové instituce, je **neoprávněné k přijímání vkladů** nebo jiných splatných prostředků od veřejnosti.
- **Povolení** úvěrové instituce však **nemá být vyžadováno** pro **vlastníky** projektů a **investory**, jež přijímají finanční prostředky nebo poskytují úvěry pro účely nabídky nebo investování do crowdfundingových projektů.
- **Příslib návratnosti svěřených peněžních prostředků by mohl splňovat definici vkladu dle ZoB**, mohlo by tedy dojít k neoprávněnému přijímání vkladů. **Vkladem** se rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu.

ZoB – černá banka (2)

Aby nemohla být platforma považována za černou banku, musí být splněny tyto předpoklady¹:

- poskytovatel nenakládá s prostředky poskytnutými klienty jako s vlastními, pouze je na bankovním účtu shromažďuje a současně se zavazuje použít je (na základě pokynu investora) jako úvěr pro třetí osoby;
- podstatou vztahu platformy a investora tak není závazek poskytovatele vést investorovi účet a z něj vyplatit svěřené peněžní prostředky zpátky investorovi, ale použít tyto prostředky na pokyn investora na poskytnutí úvěru; a
- prostředky zasláné investorem představují zálohu na plnění budoucích služeb, a tedy nikoliv vklad.

ZISIF – pokoutný fond (1)

Povolení udělené dle nařízení poskytovatelům crowdfundingových služeb, kteří nedisponují příslušným povolením dle ZISIF, **je nezbavuje rizika posouzení** výkonu jejich činnosti v rozporu se **zákazem pokoutných fondů** stanoveným v § 98 ZISIF.

Toto riziko by však nemělo hrozit vlastníkům projektů a investorům, jež přijímají finanční prostředky nebo poskytují úvěry pro účely nabídky nebo investování do crowdfundingových projektů.

ZISIF – pokoutný fond (2)

Aby nebylo možno platformu považovat za pokoutný fond, je nutno se držet těchto pravidel:

- poskytovatel nepřijímá peněžní prostředky od veřejnosti s úmyslem společného investování, tedy přenášení zisku a ztráty;
- poskytovatel se nijak nepodílí na investičním rozhodování, chybí prvek společné správy majetku platformou ve prospěch investorů, když platforma nejedná se snahou o rozmnožení majetku investorů; a
- výše výnosu či ztráty investora závisí jen na jeho individuálním rozhodnutí ohledně výběru projektu.

ZPKT – poskytování investičních služeb (1)

Nařízení o crowdfundingu je koncipováno jako výjimka

- z režimu poskytování investičních služeb (MiFID II) a
- z regulace veřejné nabídky cenných papírů (nařízení o prospektu).

Konkrétně povolení podle nařízení o crowdfundingu nahrazuje povolení k poskytování investičních služeb

- přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů (§ 4 odst. 2 písm. a) ZPKT) a
- umisťování investičních nástrojů bez závazku jejich upsání (§ 4 odst. 2 písm. i) ZPKT)

Nemá-li poskytovatel crowdfundingových služeb příslušné povolení dle ZPKT, není oprávněn poskytnout tyto investiční služby samostatně, ani jejich kombinaci bez vazby na investiční nástroje vydávané vlastníkem projektu a/nebo na platformu.

ZPKT - poskytování investičních služeb (2)

Aby nebylo možno platformu považovat za poskytovatele jiných investičních služeb, je nutno se držet zejména těchto pravidel:

- poskytovatel nepřijímá a neobhospodařuje (individuálně) majetek zákazníka, jehož součástí jsou investiční nástroje;
- poskytovatel neprovádí pokyny na účet zákazníka (nezajišťuje nákup investičních nástrojů); a
- poskytovatel poskytuje investiční poradenství pouze v rozsahu poskytování informací potenciálním investorům a umožňuje filtrovat produkty nabízené na platformě na základě čistě objektivních vlastností produktů (bod 21 preambule nařízení o crowdfundingu).
- Viz též stanovisko ČNB [Je provozování internetové platformy pro nabízení emisí dluhopisů poskytováním investičních služeb podle ZPKT?](#), které je obecně aplikovatelné na crowdfunding a bude i o toto nařízení doplněno.

ZPKT - poskytování investičních služeb (3)

- OCP oprávněný v souladu s MiFID II poskytovat investiční služby umístování investičních nástrojů bez závazku jejich upsání a přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů, který bude chtít poskytovat crowdfundingové služby podle nařízení, musí mít licenci podle tohoto nařízení.
- Pokud bude subjekt poskytovat crowdfundingové služby ve vztahu k nadlimitním projektům (tj. nad 5 mil. eur) pod licencí dle MiFID II, musí plnit požadavky na zamezení střetu zájmů vyžadované MiFID II, ale nemusí v tomto ohledu plnit specifické požadavky dle nařízení o crowdfundingu.

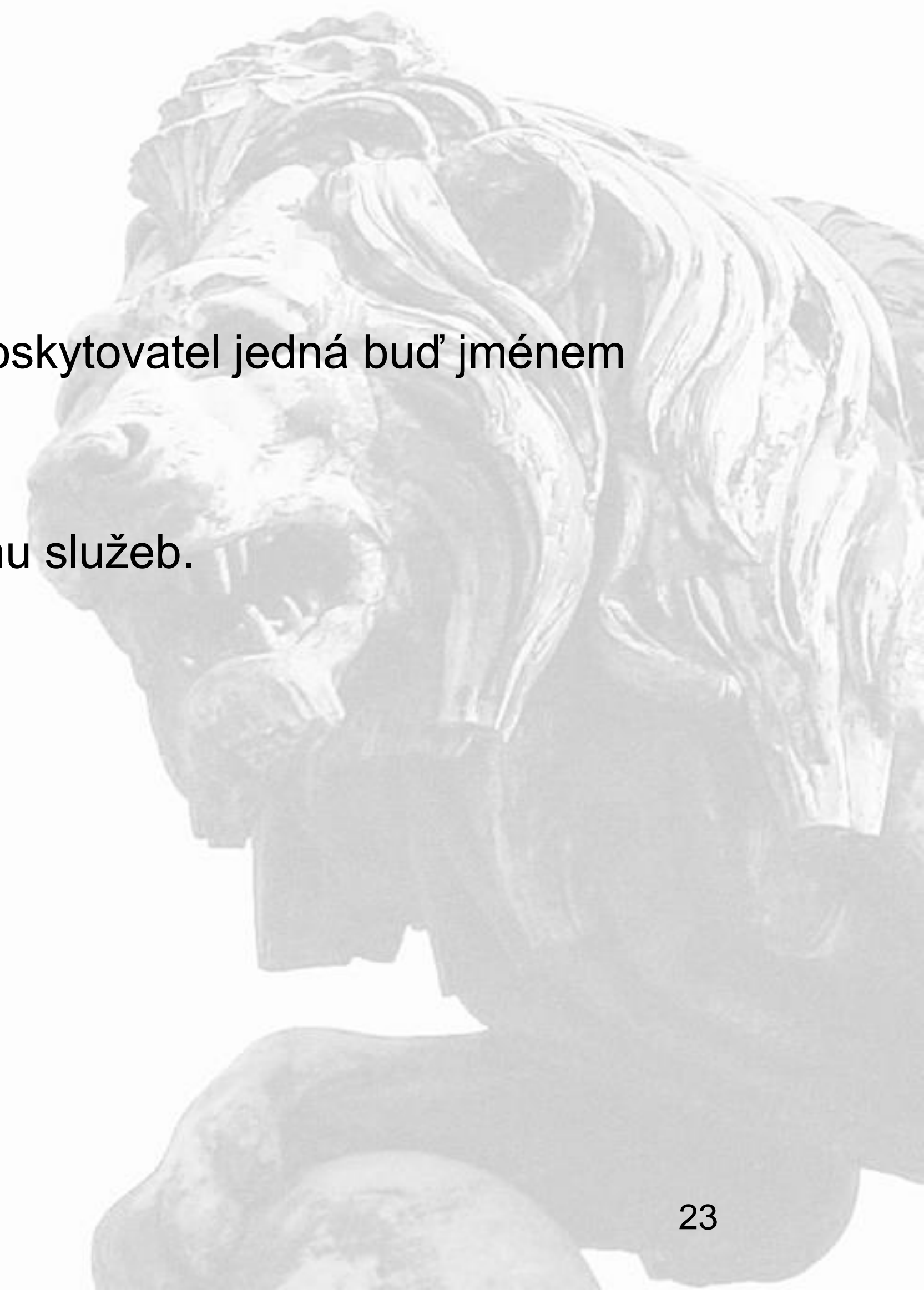
ZPS – poskytování platebních služeb (1)

- Povolení udělené dle nařízení poskytovatelům crowdfundingových služeb neopravňuje poskytovatele k poskytování platebních služeb.
- Nařízení zároveň neukládá poskytovatelům crowdfundingových služeb povinnost licenci k poskytování platebních služeb získat a to ani za předpokladu, že nevyužijí třetí stranu, které je poskytovatelem platebních služeb.
- Za této situace však poskytovatelé crowdfundingových služeb musí zajistit, aby vlastníci projektů přijímali finanční prostředky pouze prostřednictvím poskytovatele platebních služeb.

ZPS - poskytování platebních služeb (2)

Platební službou podle zákona o platební styku není

- platba v rámci obchodního zastoupení, kdy platba vyplývá z poskytnuté služby (poskytovatel jedná buď jménem plátce nebo příjemce platby), a
- platba v rámci omezené sítě, tedy určena k zaplacení velmi úzce vymezené okruhu služeb.

AML

- Poskytovatel crowdfundingových služeb má povinnost prověřit vlastníka projektu (čl. 5 nařízení o crowdfundingu—due diligence)
 - zda nemá záznam v trestním rejstříku pro oblast praní špinavých peněz a
 - zda není usazen v nespolupracující jurisdikci.
- AML zákon (resp. směrnice 2015/849) se prozatím vztahuje pouze na poskytovatele CF služeb, který je zároveň poskytovatelem platebních služeb
 - viz recitál 32, 37, čl. 17(1) druhý odstavec písm. a),
 - čl. 45(2)(p) – přezkum nařízení.

3. Další problematická témata

- Dopady na existující crowdfundingové modely
- Střet zájmů
- Elektronická vývěska (bulletin board)

Děkujeme za pozornost

Navštivte nás také na sociálních sítích

